

Aischylos: Perserne
(Overs. Lars Vilhelm Sloth Eskesen)

Opført første gang i Dionysos-teatret i Athen i 472 f.v.t. Aischylos vandt førstepladsen.

v. 1-119	Parodos (korets indtogssang)
v. 120-234	1. Epeisodion I (dialog mellem to korsange, en akt)
v. 235-528	1. Epeisodion II (dialog mellem to korsange, en akt)
v. 529-592	1. Stasimon (korsang, egentlig det, som synges stående)
v. 593-621	2. Epeisodion I
v. 622-672	Korhymne
v. 673-872	2. Epeisodion II
v. 873-904	2. Stasimon
v. 905-1050	Kommos (klagesang: vekselsang mellem kor og person(er))
v. 1051-1061	Exodos (korets udmarch)

Græsk hoplit og persisk soldat i kamp
Kylix fra Edinburgh fra omkring 480 af Triptolemos maleren, Athens Nationalmuseum (inv.nr. 187.213)

Handlingen

Parodos

Parodos (1-119) fremsætter den situation, stykkets handling begynder med. Et kor af gamle persiske mænd har fået til opgave at holde opsyn med riget i kong Xerxes' fravær; det giver udtryk for sin frygt for kongens og hærens hjemrejse tilbage fra det store togt mod Hellas for at påtvinge det et "trældommens år". Koret har ikke modtaget noget nyt om togtets udvikling. Der følger en katalog over togtets tropper og deres etniske oprindelse, og koret gengiver den fortsat stigende ængstelighed for hærens ve og vel. Koret beskriver hærens overgang ved Hellespont på en til lejligheden opført bro, der lå som et "åghen over havnakken". Der lægges vægt på kongens vildskab og uovervindeligheden med en hær, hvis guddommeligt pålagte opgave det er at være krigsførende til lands og med Xerxes' tidsalder også til vands. Korets ængsteligheder fører til overvejelser om, hvem der har evnen til at undslippe *Ate* og det fald, hendes indflydelse medfører, og overvejelserne fører til fornyet ængstelse og nye forestillinger om persiske kvinder hensat i vekslende klagesang og -handlinger. Koret ender med at rådslå om krigens fremskridt.

Epeisodion

Første epeisodion (120-234 (I)) begynder med dronningens ankomst (dvs. Dareios' dronning og Xerxes' mor) i en fornem vogn. Koret kaster sig ned for hendes fod, og hun giver udtryk for sine egne ængstelser i forhold til den fare, der hænger over Dareios' hårdt tilkæmpede rigdomme og over sønnen Xerxes' liv. Ængstelserne er følgen af en drøm om natten og et fuglevarsel om morgenen, der begge er tydelige forvarsler om nederlag. Koret anbefaler dronningen at ofre til guderne og til Dareios, der viste sig i drømmen, for at forhindre drømmen og varslet i at gå i opfyldelse. Koret forsøger at berolige dronningen snart med en beskrivelse af togtets mål, snart med en beskrivelse af Athen. Herefter ankommer et ilbud og bekendtgør togtets skæbnesvangre udvikling, tabet af Persiens velstand, de unge persiske mænd og, endelig, det fuldstændige nederlag. Koret og budbringeren synger sammen en klage over de ulykkelige nyheder.

Første epeisodion (235-528 (II)) fortsætter med dronningens samtale med budbringeren, der oplyser, at Xerxes har overlevet, mens en række anførere har lidt en uværdig død; han angiver den persiske flådes størrelse i antal til mere end tre gange så mange som den græske flåde og forklarer, hvordan Xerxes lod sig narre til den opfattelse, at den græske flåde ved Salamis ville flygte i ly af natten, og at han ville kunne besejre den ved at blokere passagen ved øen. Mod forventning dukkede den græske flåde op ved daggry og angreb Xerxes' flåde; denne omringes og udslettes. Budbringeren genfortæller massakren på Xerxes' bedste krigere på øen Psyttaleia, mens Xerxes fra en udkigspost på afstand kan overvære det: han sønderriver der sit tøj, som i dronningens drøm, og beordrer flugt. Til sidst genfortæller budbringeren persernes desperate march fra Hellas til Thrakien og bekendtgør den snarlige ankomst til Sousa af en lille rest af denne march. Dronningen indser efter budbringerens bortgang, at drømmen er gået i opfyldelse. Hun dadler koret, men lover dog at udføre de ritualer, koret tidligere har rådet hende til. Dronningen går efter at have pålagt koret at vise Xerxes omsorg og følge ham til paladset, hvis han kommer i hendes fravær.

Stasimon

Første stasimon (529-592) begynder med korets bebrejdelser af Zeus for togtets udvikling og går videre til en beskrivelse af de luksusvante persiske kvinders klagesang. Koret synger selv en klagesang, der skiftevis bebrejder Xerxes og flåden for nederlaget, mens det også sammenligner den unge Xerxes med den ældre Dareios. Koret forestiller sig ligenes tilstand, de ældre perseres og de nu barnløse forældres sorg; det ender med at forestille sig opløsningen af det persiske rige som følge af nederlaget.

Epeisodion

Andet epeisodion (593-621 (I)) begynder med, at dronningen vender tilbage til fods med udstyret til sit ritual. Hun er ydmyg og ængstelig, men kræver af koret, at det maner Dareios' ånd op ved at synge en hymne under dronningens ritual.

Hymne

Korhymne (622-672) består af korets henvendelse til underverdenens guder for at bringe Dareios' ånd op og af dets lovprisning af Dareios' visdom og velgerninger mod perserne. Koret begræder tabet af den persiske ungdom, og i en epode beklager de flådens ødelæggelse.

Epeisodion

Andet epeisodion (673-872 (II)) viser os Dareios. Koret evner ikke at meddele ham togtets udfald, så han oplyses herom af dronningen. Dareios indser, at udfaldet er opfyldelsen af en forudsigelse og fordømmer sin søns galskab i behandlingen af Hellespont som en slave og i forsøget på at beherske guderne. Han forklarer, hvordan Xerxes kan ses som den værste konge i Persiens historie. Koret ønsker herefter at hævne sig, men Dareios beordrer dem ikke at angribe Hellas yderligere; han henviser til det nærtforestående nederlag i landslaget ved Plataiai som et tegn på, hvorfor yderligere angreb skal undgås. Han viser dem, at de skal bringe Xerxes på fode igen og siger, at dronningen skal møde ham med en ny klædedragt som erstatning for den dragt, Xerxes sønderrev i nederlagets stund. Dronningen går for at fremskaffe en ny dragt, men vender aldrig tilbage.

Stasimon

Andet stasimon (873-904), hvor koret hylder Dareios og opregner hans riges lande og områder i Ægæerhavsregionen. Perserne har lidt en guddommeligt begrundet tilbagegang og tabt disse områder i nederlaget ved Salamis.

Kommos

Kommos (905-1050), hvor Xerxes ankommer kun klædt i laser. Koret hilser ham hjem med en klagesang over Asias fald, hvorefter kongen og koret sammen udfører en rituel klagesang. Xerxes tager igen magten og beordrer koret at udføre en selvreviselse som en del af klagesangens udtryk for sorg.

Exodos

Exodos (1051-1061) Xerxes og koret synger en klagende epode og forlader scenen for at gå til paladset.